

Avgifter för socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård

Vård- och omsorgsnämnden

Dokumenttyp: Styrdokument
Beslutad av: Kommunfullmäktige
Ansvarig funktion: Biståndschef
Ersätter: Uppgift finns ej
Gäller för: Uppgift finns ej
Gäller fr.o.m.: 2026-01-01
Gäller t.o.m.: Tillsvidare

Ärendenummer: VON 2024/47
Tillgänglig version: KS2025/1008

Datum: 2025-11-26

Reviderad: Vid beslut om indexuppräknig hänvisning till senaste beslut

Innehåll

1	Inledande bestämmelser	4
1.1	Beslutad taxa/avgift	4
1.2	Ändring av taxan	4
1.3	Avgifter inom högkostnadsskyddet/maxtaxan	5
1.4	Avgifter utom högkostnadsskyddet/maxtaxan	6
1.5	Förbehållsbelopp, minimibelopp	6
1.6	Höjning eller minskning av minimibeloppet	7
1.7	LSS och avgifter	7
1.7.1	Vårdnadshavares ansvar för barns kostnader	8
2	Om avgiftsbeslut	9
2.1	Utformning av avgiftsbeslut	9
2.2	Ändring av beslut om avgift	9
3	Övrigt	11
3.1	Fakturering	11
3.2	Retroaktiv debitering	11
3.3	Återbetalning av avgift	11
3.4	Avdrag	11
3.5	Fakturor vid dödsfall eller avslut	12
4	Avgift för insatser inom vård, omsorg och socialt stöd	13
4.1	Avgifter inom högkostnadsskyddet (maxtaxan)	13
4.2	Avgift för lån av hjälpmedel förskrivna enligt Hälso- och sjukvårdslagen	14
4.3	Avgift för korttidshyra av hjälpmedel	14

1 Inledande bestämmelser

Riksdagen reglerar genom lagstiftning vad kommunerna får ta ut i avgift för vård, omsorg och socialt stöd enligt socialtjänstlagens kapitel 8. Avgiften för insatser inom högkostnadsskyddet kan som mest kosta det aktuella maxbeloppet per månad. Maxtaxan innebär att det finns ett tak på hur mycket en kommun får ta ut i avgift för hemtjänst i ordinärt boende, trygghetslarm, omvårdnadsavgift, dagverksamhet samt kommunal hälso- och sjukvård från en enskild oavsett hur mycket personen har i inkomst. Det finns alltså ett inbyggt skydd i lagen för personer med låga inkomster.

Maxtaxan uppgår till 53,92 procent av prisbasbeloppet delat med 12. Beloppet kan hämtas på Socialstyrelsens hemsida efter att nästkommande års prisbasbelopp är bestämt.

Det finns också ett högkostnadsskydd för boendeavgift (SoL 8 kap 5 §.) Detta är ett skydd mot oskäligt höga boendekostnader och kan vara aktuellt om kommunen köper externa platser där hyran inte fastställts enligt Jordabalkens regelverk.

1.1 Beslutad taxa/avgift

Denna taxa med avgifter för insatser inom vård, omsorg och socialt stöd enligt socialtjänstlagen, Hälso- och sjukvårdslagen och Lagen om stöd och service är beslutad med stöd av bestämmelser i 8 kap. socialtjänstlagen och kommunallagen.

Taxan tillämpas för Vård- och omsorgsnämnden i den utsträckning som närmare föreskrivs i det nedanstående.

1.2 Ändring av taxan

Kommunfullmäktige beslutade (2024-11-12, § 172) att vård- och omsorgsnämnden får räkna upp avgifter från ett år till nästa, enligt omsorgsprisindex. Övriga ändringar behöver kommunfullmäktige ta beslut om.

1.3 Avgifter inom högkostnadsskyddet/maxtaxan

För avgifter som ligger inom högkostnadsskyddet tas hänsyn till den enskildes inkomst och utgifter för att avgöra avgiftsutrymmet, det vill säga hur mycket av avgiften som den enskilde ska betala. Tillsammans kan avgifterna inom högkostnadsskyddet inte bli högre än avgiftsutrymmet eller maxtaxan.

- Hemtjänst och (delegerad) kommunal hemsjukvård – debitering sker enligt utförd tid med ett pris per timme, dock minst en timme per månad. (Personer med boendestöd eller enbart LSS betalar inte för HSL-insatser.)
- Hembesök av kommunens sjuksköterskor eller delegerade specialistundersköterskor debiteras per besök enligt taxa.
- Hembesök av legitimerad rehab-personal debiteras per besök enligt taxa.
- Avlösning i hemmet, tid över 12 timmar debiteras med samma taxa som hemtjänst.
- Stöd, vård och omsorg på omvårdnadsboende - debitering sker enligt en fast månadsavgift (som är lika med maxtaxan).
- Stöd, vård och omsorg på korttids, växelvård, avlastning - debitering sker genom en dygnsavgift för omvårdnad (maxtaxan/30).
- Utredningshemtjänst/Trygg hemgång debiteras med en dygnsavgift motsvarande maxtaxan/30.
- Avgift för trygghetslarm – debitering sker enligt fast månadsavgift, minsta avgift är för en månad.
- Installationsavgift för trygghetslarm (engångskostnad).

1.4 Avgifter utom högkostnadsskyddet/maxtaxan

Avgifter för de insatser som ligger utom högkostnadsskyddet är inte beräknade på inkomsten utan debiteras den enskilde även om den enskildes avgiftsutrymme är 0 kronor. Följande av vård- och omsorgsnämndens avgifter ligger utanför högkostnadsskyddet:

- Matabonnemang månadsvis (vid omvårdnadsboende). Matabonnemang debiteras för all kost som boendet tillhandahåller.
- Matavgift per dygn vid korttids, växelvård, avlastning, (matabonnemanget/30).
- Korttidsvistelse LSS, matavgift per dag debiteras enligt taxa.
- Dagverksamhet, matavgift per dag debiteras enligt taxa.
- Avgift för taxiresor till och från dagverksamhet debiteras enligt årets taxa.
- Långtidslån av elrullstol som förskrivs enligt hälso- och sjukvårdslagen (HSL) debiteras enligt taxa. Minsta avgift är för en månad.
- Korttidshyra hjälpmedel: Korttidshyra är en service som kommunen tillhandahåller mot avgift till personer som inte är skrivna i Enköpings kommun samt vid dubbelutrustning, till exempel sommarstugor och för resebruk. Debiteras enligt taxa och minsta avgift är alltid en månad.

1.5 Förbehållsbelopp, minimibelopp

Utgångspunkten i lagstiftningen är att avgifterna inte får vara så stora att den enskilde inte har tillräckligt med medel för sina personliga behov och normala levnadskostnader. Medel för personliga behov och normala levnadskostnader kallas minimibelopp.

Minimibeloppet är knutet till prisbasbeloppet som fastställs av Regeringen varje år. Minimibeloppet är ett schablonbelopp som beräknas täcka normala kostnader för personliga behov och övriga normala levnadskostnader. Till minimibeloppet läggs sedan bostadskostnad och det tillsammans blir den enskildes förbehållsbelopp. Minimibeloppen är olika för ensamstående och gifta och beräknas av förvaltningens controller när nästkommande prisbasbelopp är känt. Socialstyrelsen kommer årligen ut med ett meddelandeblad som klargör olika belopp samt annan information, vanligtvis i slutet av november

eller i början av december. Vård-och omsorgsförvaltningen tar varje år del av meddelandebladets uppgifter.

1.6 Höjning eller minskning av minimibeloppet

Kommunen kan i vissa situationer (8 kap. 8 § första och andra stycket socialtjänstlagen) bestämma minimibeloppet till en annan nivå genom individuell prövning.

En höjning kan vara aktuell i det fall den enskilde på grund av särskilda omständigheter har behov av ytterligare medel. Behoven ska vara av varaktig karaktär och avse ett inte oväsentligt högre belopp. Med varaktigt behov avses här 6 sammanhängande månader. Med ett inte oväsentligt belopp anses minst 200 kronor per månad. Om det rör sig om ett större engångsbelopp hänvisas till socialförvaltningen.

En minskning kan vara aktuell i det fall kostnaden redan ingår i avgiften (exempelvis hushållsel eller förbrukningsvaror i särskilt boende) eller tillhandahålls avgiftsfritt.

1.7 LSS och avgifter

Hur och när avgifter kan tas ut av kommunen i samband med insatser enligt lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) regleras i 18-20 §§. Kommunen har enligt 18 § LSS rätt att ta ut en avgift som motsvarar den assistansersättning som Försäkringskassan beviljat den enskilde i de fall då kommunen utför assistansen.

Kommunen får vidare enligt 19 § LSS ta ut skäliga avgifter för bostad samt kultur- och fritidsaktiviteter av dem som har ålderspension, hel garantipension, hel sjukersättning eller hel aktivitetsersättning. I samband med beslut om korttidsvistelse får kommunen enbart ta ut avgifter för mat.

1.7.1 Vårdnadshavares ansvar för barns kostnader

I LSS 20 § framgår att föräldrar är skyldiga att bidra till kommunens kostnader när barnet får omsorg i annat hem. Kommunen får i dessa fall rätt till att uppbära underhållsbidrag som avser barnet. I 5 § LSS-förordningen hänvisas till 6 kap. socialtjänstförordningen där det framgår att ersättningen ska bestämmas efter samma grunder som om det gällde att bestämma återbetalningsskyldighet för var och en av föräldrarna enligt lagen (1996:1030) om underhållsstöd. Några andra avgifter får kommunen inte ta ut i samband med insatser enligt LSS.

2 Om avgiftsbeslut

2.1 Utformning av avgiftsbeslut

Den enskilde ska få ett skriftligt avgiftsbeslut där det framgår vilket som kan bli den högsta avgiften utifrån beviljat bistånd. Detta eftersom avgiften kan variera mellan olika månader i de fall den enskilde betalar för utförd tid (hemtjänst).

Om den enskilde lämnat uppgifter för beräkning så ska det framgå vilka uppgifter som använts i avgiftsunderlaget.

Vidare ska avgiftsbeslutet innehålla uppgift om vilken eller vilka lagparagrafer som ligger till grund för avgiftsbeslutet och uppgift om hur och inom vilken tid den enskilde kan besvara sig över beslutet. I Enköpings kommun skickas en bilaga med beslutet där mer information finns.

Även om avgiftsutrymmet blir en minuspost (redovisas som 0 kr) skickas besluten till den enskilde.

I Enköpings kommun registreras ett från och med datum på avgiftsbeslutet som sedan gäller till nästa förändring men högst ett år.

2.2 Ändring av beslut om avgift

Ny beräkning ska göras om något förhållande som kan påverka avgiftens storlek ändras.

Det kan gälla till exempel:

- Ändrade inkomstförhållanden
- Ändrat civilstånd
- Behov av högre förbehållsbelopp
- Beviljande, ändring eller upphörande av bostadstillägg/-bidrag
- Ändring av prisbasbelopp
- Ändring av boendekostnad

Ändring av avgift på grund av ändrat prisbasbelopp får göras utan föregående underrättelse till den enskilde. Förändringar avseende pensioner, bostadstillägg, olika typer av sjukbidrag hämtas löpande med automatik från Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan för de som godkänt det. Även politiska beslut kan medföra ändringar som leder till höjningar av avgiften, kommunen gör omräkningar oavsett vad förändringen beror på.

Huvudregeln är att ändring av avgift ska gälla från och med den månad som uppgifterna kom in. Av särskilda skäl kan ändringen komma att gälla tidigare. Kommunen ska försäkra sig om att den enskilde får information på ett sådant sätt att det tydligt framgår vad ändringen beror på. Det är dock den enskilde själv som ska medverka till omräkning av avgiftsunderlaget och lämna nytt underlag för sådan omräkning. I fråga om bostadstillägg kan uppgiften om avslutat, beviljat eller höjt tillägg/bidrag komma långt i efterskott men enligt beslut i förvaltningens ledningsgrupp justeras det inte retroaktivt.

Avgiftsbeslut skickas ut vid nytt ärende, förändring av avgift samt vid årlig omräkning i början av året. Den enskilde har dessutom alltid möjlighet och skyldighet att inkomma med nya eller förändrade uppgifter som vård- och omsorgsförvaltningen då tar ställning till. Om de nya uppgifterna leder till förändringar fattas ett nytt avgiftsbeslut som då i sin tur kan överklagas.

3 Övrigt

3.1 Fakturering

- Vård- och omsorgsförvaltningens avgifter faktureras månadsvis i efterskott. Lägsta belopp som faktureras från förvaltningen är 25 kronor per månad.
- Förvaltningens rutin är att belopp under gränsen för fakturering inte samlas ihop tills de kommer upp till beloppsgränsen för att sedan faktureras.

3.2 Retroaktiv debitering

Om det visar sig att en för låg avgift tagits ut av den enskilde på grund av att den enskilde lämnat felaktiga uppgifter, kan kommunen komma att bestämma att efterdebitering ska göras. Det blir i så fall inte längre tillbaka än för de tre senaste betalningsmånaderna. Felet ska gälla ett väsentligt belopp (minst 200 kronor). Om förvaltningen gjort fel som gynnat den enskilde görs ingen efterdebitering.

3.3 Återbetalning av avgift

Om det visar sig att en för hög avgift (minst 200 kronor för mycket) tagits ut av den enskilde under en period men den enskilde inte har överklagat, kan kommunen ändå bestämma att den enskilde ska få tillbaka pengar. Det blir i så fall inte längre tillbaka än för de tre senaste betalningsmånaderna.

Om den enskilde har fått för hög avgift för att den lämnat felaktiga uppgifter görs ingen återbetalning, inte heller om den enskilde inte lämnat inkomstblankett eller lämnat in för sent.

3.4 Avdrag

Avdrag för mat och omvårdnad vid frånvaro hel dag från omvårdnadsboende görs från dag 1 med aktuellt dagbelopp. Vid livets slutskede kan avdrag även göras om personen inte ätit.

3.5 Fakturor vid dödsfall eller avslut

Vid eventuella problem med betalning av fakturor efter dödsdagen beviljas anstånd, efter önskemål, i väntan på bouppteckning i max fyra (4) månader. Om problemet avser att pengar dragits via autogiro efter dödsdagen, eller om anhörig betalat fakturan efter den dagen finns en särskild rutin hos Vård-och omsorgsförvaltningen.

Bouppteckningar/dödsboanmälningar lämnas till kommunledningsförvaltningens ekonomistöd för kontroll om eventuell avskrivning.

4 Avgift för insatser inom vård, omsorg och socialt stöd

4.1 Avgifter inom högkostnadsskyddet (maxtaxan)

Avgiften avser	Belopp tillsvidare	Tidigare belopp
Hemtjänst, timme	350 kr ¹	207 kr
Hälso- och sjukvård som utförs av sjuksköterska eller delegerad specialistundersköterska, per besök	225 kr	103 kr
Besök av legitimerad rehabpersonal, per besök	225 kr	Avgiftsfritt
Avgift omvårdnadsboende, kr per månad (maxtaxa).	Gällande maxtaxa	2642 kr
Avgift korttidsplats, avlastning, växelvård, kr per dygn (maxtaxa/30)	Gällande maxtaxa/30	88 kr
Utredningshemtjänst/trygg hemgång, kr per dygn (maxtaxa/30)	Gällande maxtaxa/30	Avgiftsfritt
Trygghetslarm, kr per månad	Räknas upp från årets taxa med OPI för 2026.	248 kr
Installationsavgift trygghetslarm, engångskostnad	Räknas upp från årets taxa med OPI för 2026.	362 kr

¹ I hemtjänstavgiften ingår samtliga insatser utförda av hemtjänstpersonal. Minimiavgift för hemtjänst är 350 kr/månad.

4.2 Avgift för lån av hjälpmedel förskrivna enligt Hälso- och sjukvårdslagen

Avgiften avser	Belopp tillsvidare	Tidigare belopp
Elrullstol/Drivaggregat, kr per månad (långtidslån)	Räknas upp från årets taxa med OPI för 2026.	114 kr

Minsta avgift är alltid en månad

4.3 Avgift för korttidshyra av hjälpmedel

Korttidshyra är en service som kommunen tillhandahåller mot avgift till personer som inte är skrivna i Enköpings kommun samt vid dubbelutrustning som till exempel sommarstugor och resebruk. Minsta avgift är alltid en månad. Transportkostnader tillkommer.

Avgiften avser	Belopp tillsvidare	Tidigare belopp
Manuell rullstol, kr per månad	räknas upp från årets taxa med OPI för 2026.	362 kr
Hygienstol (rullande), sängryggstöd (elektriskt) kr per månad	räknas upp från årets taxa med OPI för 2026.	258 kr
Antidecubitusmadrass, kr per månad	räknas upp från årets taxa med OPI för 2026.	310 kr
Vårdsäng reglerbar exkl. madrass, kr per månad	räknas upp från årets taxa med OPI för 2026.	517 kr
Basmadrass vid sänglån, kr per månad	räknas upp från årets taxa med OPI för 2026.	207 kr
Mobil lyft exkl. sele, kr per månad	räknas upp från årets taxa med OPI för 2026.	517 kr
Korttidslån övrigt - första hjälpmedlet, kr per månad	räknas upp från årets taxa med OPI för 2026.	207 kr